

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Мария Славова Тенева
за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор” в област на висше образование

1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика
на тема:

„Формиране на професионална компетентност за адаптирано физическо
възпитание в обучението на студенти от педагогически специалности”
автор: Галена Тодорова Терзиева

Данни за автора: Галена Тодорова Терзиева през 2004 година придобива магистърска степен в НСА „Васил Левски” – София по специалност „Кинезитерапия”. През 2010 г. в НСА „Васил Левски” придобива професионална квалификация „Учител по физическо възпитание”. В периода 2004-2008 г. работи като кинезитерапевт в сферата на хотелиерство, туризъм и услуги. От 2009 г. е управител на фирма, чиито основен предмет на дейност е изготвянето и изпълнението на рехабилитационни програми за клиенти на фирмата. В периода 2008-2013 г. работи като хоноруван преподавател по „Физическо възпитание и спорт” и „Двигателен тренинг и ЛФК” в Медицински факултет на Тракийски университет – Стара Загора. От април 2013 г. до настоящия момент работи като асистент в Педагогически факултет на Тракийски университет. Професионалните й задължения са свързани с организиране и провеждане на упражнения по учебните дисциплини: „Физическо възпитание и спорт”, „Двигателен тренинг и кинезитерапия”, „Двигателен тренинг и адаптирана физическа активност” и „Кинезитерапия”. От 2016 г. е докторант по научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика” към катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика” на Педагогически факултет при Тракийски университет.

Данни за докторантурата: Със заповед на Ректора на Тракийски университет №1419 от 31.05.2016 г. ас. Галена Тодорова Терзиева е зачислена в докторантура, самостоятелна форма на обучение в Педагогически факултет на Тракийски университет по научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика”, област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, с тема на дисертационния труд „Формиране на професионална компетентност за адаптирано физическо възпитание в обучението на студенти от педагогически специалности”. Със заповед на Ректора на Тракийски университет №728 от 31.03.2017 г. ас. Галена Тодорова Терзиева е отчислена с право на защита преди апробация. С протокол №2 от

03.10.2018 г. членовете на катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика” вземат решение за готовността за защита пред научно жури на дисертационния труд на ас. Галена Терзиева. Докторантът финализира разработването и подготвя дисертационния труд за публична защита предсрочно.

Характеристика на дисертационния труд:

Дисертационният труд е в обем от 282 страници от които 257 стр. основна част и 25 стр. библиография. Композиран е в увод, три глави, изводи и научни приноси. Използвани са 223 литературни източници, от които 144 на кирилица и 79 на латиница. Приложенията (32 на брой) са представени в отделно книжно тяло в обем от 122 страници.

Теоретичното представяне на изследователския проблем се предхожда от логично структуриран речник, насочващ четящия дисертационния труд върху същността на използваните основни понятия. Изведен е списък с използваните съкращения.

В Първа глава е извършен задълбочен анализ на теоретични постановки във връзка с изследователския проблем. Теоретично обосновани и анализирани са понятията адаптирана физическа активност и адаптирано физическо възпитание. Представени са модели за адаптирано физическо възпитание в приобщаващи условия. Разкрити са международни тенденции в реализирането на адаптирано физическо възпитание. Представени са тенденциите в професионалната компетентност на учителя за адаптирана физическа активност и адаптирано физическо възпитание. Добро впечатление правят стремежът на докторанта за многоаспектно и задълбочено представяне на изследователския проблем, както и демонстрираните умения за интерпретация на представените научни становища и идеи. Направен е критичен анализ на теории и становища на цитираните в дисертационния труд автори. В края на всички параграфи и глави на дисертационния труд докторантът извежда водещи идеи и обобщения.

Във Втора глава е представена концептуалната рамка на изследването. В логична взаимовръзка са диференцираните обект и предмет на изследването. В симбиоза с тях са изведените цел, задачи и работна хипотеза. Докторантът извежда осем критерия за обработка и анализ на получените емпирични данни от експерименталната работа, като към всеки от тях диференцира съответни показатели за оценка. Използваните изследователски методи са подходящи за реализиране на поставената цел и гарантират надеждност на проведения педагогически експеримент. Диагностичният инструментариум включва анкетни карти, дидактически тестове, казуси, протоколи за наблюдение. Използваният инструментариум е верифициран. Определени са критериалната, съдържателната валидност и надеждност на критериално ориентираните

тестове. Диференцирани са тристепенни скали за оценка на знанията и уменията на студентите при решаването на педагогическите казуси.

Описани са етапите на експерименталната дейност с тяхната продължителност и съдържателна страна.

Като достойнство на дисертационния труд следва да се посочи представеният авторски **Модел за формиране на професионална компетентност за адаптирано физическо възпитание в обучението на студентите от специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“**. Структурирането на модела е извършено в съответствие с професионалния профил на учителя и Европейската рамка за компетентности за приобщаване на деца със специални образователни потребности в двигателното обучение. Включва четири модула и съответните компетентности, които ги характеризират. Корелацията между четирите посочени модула съдейства за допълване на професионално-компетентностния профил на учителя и за повишаване на неговата ефективност в реализиране на професионалните му задължения, като добавя компетентност за адаптиране на учебното съдържание по физическо възпитание. Теоретичната целесъобразност и приложимостта на Модела за формиране на професионална компетентност за адаптирано физическо възпитание са определени чрез експертна оценка. Анализирани са включените в него четири модула, които се надграждат в йерархическа последователност и взаимозависимост.

Анализирани са учебният план за обучение на студентите от специалност ПНУП в ПФ на ТрУ, както и учебните програми по учебните дисциплини „Социално-педагогическо включване на деца със специални образователни потребности“, „Теоретични основи на физическото възпитание“, „Методика на физическото възпитание в предучилищна и начална училищна възраст“. Констатираните дефицити в учебния план и в учебните програми по отношение на формирането на компетентност на детските и начални учители за адаптирано физическо възпитание, служат като мотивирано основание за въвеждане на избираема дисциплина в учебния план на студентите от специалност ПНУП по „Двигателен тренинг и адаптирана физическа активност“. Докторантът представя **авторска програма по учебната дисциплина „Двигателен тренинг и адаптирана физическа активност“**, която е насочена към формиране на професионална компетентност за адаптирано физическо възпитание в приобщаващи условия. Обучителната програма е структурирана в четири модула – цели, съдържателен, организационен и оценъчно резултативен. Всеки от модулите е детайлно представен и анализиран. Оценката на резултатите от обучението по „Двигателен тренинг и адаптирана физическа активност“, на равнище знания, умения, компетентности се базира на таксономията на Б. Блум. Диференцирани са три равнища на компетентност – базово, оптимално, пределно. Описана е спецификата на

проявление на знанията, уменията, компетентностите, характеризиращи всяко равнище на компетентност. Посочен е инструментариумът, който се използва за измерител на съответните равнища на компетентност. В разгърнат вид са представени равнищата на очакваните резултати от обучителната програма и съответстващите им измерители. Докторантът извежда индикатори за оценка на ефективността на обучителната програма по „Двигателен тренинг и адаптирана физическа активност“.

В трета глава е представен анализ на емпиричните резултати от експерименталната дейност. Анализирани са резултати от предварително изследване насочено към установяване на нагласите на детски и начални учители за приобщаване на деца със специални образователни потребности в двигателното обучение. Резултатите очертават тенденция към недостатъчна квалификация на учителите в областта на адаптираната физическа активност, опит в приобщаващото физическо възпитание и подходящи условия за осъществяването му, което прави детските и начални учители несигурни спрямо уменията им да планират и провеждат двигателно обучение, в което е включено дете със СОП. Тези установени дефицити потвърждават дисертабилността на изследователския проблем и актуалността на авторския модел и авторската обучителна програма насочени към формиране на професионална компетентност на детските и начални учители за адаптирано физическо възпитание.

Емпиричните резултати от експерименталната работа са представени визуално чрез 57 диаграми и 38 систеамтизиращи таблици. Подложени са на статистически анализ, установени са статистически значими разлики в наблюдаваните педагогически величини преди и след приключването на педагогическия експеримент. Анализите на получените данни са в съответствие с диференцираните във Втора глава на дисертационния труд критерии и показатели. Количественото представяне на емпиричните данни и качествените анализи към съответните таблици и диаграми удовлетворяват целите на изследването и стават отправна точка за очертаване на реалното състояние на изследвания проблем. Докторантът формулира шест обобщени **извода**. Изводите са логично следствие от теоретичните и емпирични анализи, както и от представените и анализирани авторски модел и програма по „Двигателен тренинг и адаптирана физическа активност“.

Бележки и препоръки: Препоръчвам на ас. Галена Тодорова Терзиева да създаде методическо помагало за обучение на студенти. От изключителна полезност за педагогическата практика би било да разработи авторска програма и учебно помагало за продължаващо обучение и квалификация на практикуващи детски и начални учители, чрез които да обогати тяхната професионална компетентност за реализиране на адаптирано физическо възпитание в приобщаващи условия.

Автореферат: Авторефератът отговаря на изискванията по отношение на обем и съдържание. Той точно и в пълнота отразява същността на дисертационния труд.

Приноси на дисертационния труд: Приносните моменти на дисертационния труд са коректно изведени от автора. Открити са научни приноси както в теоретичен, така и в практико-приложен план. Приносите в теоретичен план са ориентирани към реализиране на общоевропейските тенденции за приобщаващо образование. Насочени са към обогатяване на професионалния профил на детския и началния учител с компетентността за приобщаване на деца със специални образователни потребности в двигателното обучение. Особено значими за педагогическата практика са научните приноси по посока разработването на авторски модел за професионална компетентност на учителя за адаптирано физическо възпитание, както и разработеният и апробиран обучителен курс по „Двигателен тренинг и адаптирана физическа активност“ за студенти от специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, които обогатяват университетската дидактика в частта ѝ – формиране на професионалнопедагогическа компетентност на учителя.

Публикации по темата: По темата на дисертационния труд докторантът е представил 3 публикации. Те отразяват реални резултати от научните изследвания във връзка с проведената експериментална дейност и свидетелстват за това, че дисертационният труд е получил своето популяризиране в научните среди.

Заключение: Представеният за становище дисертационен труд е в съответствие с изискванията на ЗРАС в РБ и ПРАС на ТрУ. Докторантът демонстрира научна осведоменост, умения за интерпретация и анализиране на научни постановки, изследователска компетентност, авторска позиция. Това е достатъчно основание да дам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Формиране на професионална компетентност за адаптирано физическо възпитание на студенти от педагогически специалности“ и убедено да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Галена Тодорова Терзиева образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика.

22.10.2018 г.
Стара Загора

Автор на становище:
/доц. д-р Мария Тенева/